

LEXIKO DI NOVA VORTI

adoptita depos 1922

kompilita da
Camiel De Cock

1988

Editerio Progreso
Uniono por la Linguo Internaciona (Ido)

**[Verko transskribita en 2011-2012 da Tiberio Madonna
kom dokumento *komputerala PDF]**

INTRODUKTO

De multa yari ja l'Idistaro bezonas listo di la nova radiki adoptita de pos l'edito di la «Ido-English Dictionary» da L. H. Dyer en 1924.

Pri la periodo til 1937 ni posedas la Raporto da J. Roze, di qua l'unesma parto konsistas ek 66 pagini.

Ma pri la periodo pos 1937 on mustas serchar la nova vorti en diversa revui, kelkafoye desfacile obtenebla.

Pro ta motivi e segun la deziri expresita dum plura konferi, ni probis kompilar lexiko di ta nova radiki, admisita en unesma periodo da l'Akademio, e, pos la ceso di la Akademiala labori, da la Direktanta Komitato.

Lo esis posibla nur danke a la helpo e l'incito da plura Samideani. Me dankas speciale Roberto Castelló, Henry Jacob, Andreas Juste, Clara Kreis-Schneeberger, Tom Lang e D-ro P. Meylan.

Me konfesas, ke la verko esas, nek kompleta, nek perfekta, e me volute recevos remarki e sugestii por eventuala adjunti ed ameliori.

Me intencas pos kelka yari editar lexiko plu kompleta, qua, ni darfes esperar lo, kontenos multa plusa nova vorti.

A ti, qui voluntos kunlaborar, me expresas ja de nun mea gratitudo.

Camiel De Cock
Vorsebeemden 7
B 2241 Zoersel
Belgia

EXPLIKI

Ni esforcis kompilar en nia verko listo de la vorti admisita de pos l'ecelanta vortaro da L. H. Dyer «Ido-English Dictionary».

Ta libro imprimesis en yaro 1924, ma pro la tempo necesa por la preparo dil edito, ol kontenas nur la vorti admisita til la yaro 1922.

De pos ta yari nova radiki admisesis segun ritmo diversa segun la periodi.

Ma multa ek li esas pure ciencala; poka Idisti havos okaziono mem unfoye dum sua vivo uzar exemple:

«acefalokisto, asklepiado, fototropismo» e tale plus.

Konseque ni kompilis du listi.

La «Listo A» kontenas la vorti uzebla en la vivo omnadia, por korespondo, konferi, artikli e generala literaturo.

Kande lo esas posibla ni mencionas la yaro dil acepto, la defino redaktita lore e la tradukuro ad en:

D Germana

E Angla

F Franca

I Italiana

S Hispana

Ni regretas, ke ni ne povas adjuntar tradukuro ad en la Rusa linguo. Ni esperas obtenar por lo, la helpo da kelka Ruslingua kunlaboranti. Ulte lo tamen oportos solvar la problemo dil alfabeto. Rusa vorti skribita per latina literi aspektas stranja e kelkafoye mem shokiva. La latina literi ne suficas ya por transskribar korekte multa soni di la Rusa linguo, qua uzas la bela e kompleta alfabeto Kirila.

La «Listo B» kontenas quaze nur ciencala vorti e por multa kazi ni nur savas, ke li adoptesis, ma, til nun, ni konocas, nek la dato dil admiso, nek la defino. Li restos en ta listo til ke ni havos la necesa dokumentizo.

Ulte ni havas la intenco kompilar ula triesma parto, la «Listo C», qua kontenos radiki e vorti propozita precipue da Talmey e kompilita da Roze en lua raporto od anke la vorti uzita de pos 1922 dal Idista skripteri.

On devos decidir kad oportos (e kad esos posibla) asemblar la tri listi, ed anke la vorti qui adjuntesos dum la venonta yari, por editar libro, qua esos «Suplemento di la Vortaro da Dyer».

LISTO A

-ab- 1947: verbal infixo qua indikas, che verbo, la anteeso kompare a tempopunto di epoko pasinta o futura.

abaniko 1926: manuventizilo por agitar l'aero ye freshigo: en sudala landi l'abaniko uzesas freque; D Fächer, Wedel; E fan; F éventail; I ventaglio, rosta; S abanico.

abiso 1926: granda profundajo submara; D Tiefseeabgrund; E abyss; I abisso sottomarino; S abismo submarino.

abstrakta 1947: qua indikas qualeso en su ipsa, sen realeso: blankeso, boneso, vakueso esas abstrakta idei e vortii; D abstrakt; E abstract; F abstrait; I astratto; S abstracto.

abstraktigar 1947: igar abstrakta, on povas abstraktigar ula principo de ul evento; D abstrahieren, in Gedanken absondern, absehen; E to abstract; F abstraire; I astrarre; S abstraer, hacer abstracción.

acetono 1925: liquido qua formacas su kande on distilas acetato; D Azeton; E acetone; F acétone; I acetone; S acetona.

aerografo 1929: ciencisto pri l'aerografio; D Aerograph; E aerographer; F aérographe; I aerografo; S aerógrafo.

afanono 1929: intruzachemo; D Zudringlicher; E busybody; F brouillon, fâcheux, officieux, ardélion; I affannone, faccendone, armeggione, factotum, faccendiere; S entremetido.

agar-agar 1926: gelatino ekstraktita de «Gracilaria lichenoides», same de diversa algi; D Agar-Agar, chinesisische Gelatine; E agar-agar, Ceylon moss; FIS agar-agar.

agnostika 1929: segun la tezi dil agnostikismo; D agnostisch; E agnostic; F agnostique; I agnostico; S agnóstico.

-ajo 1925: sufijo qua indikas: 1. Kozo facita ek ula materio, o qua posedas ta o

ca karaktero (ex.: lanajo, kotonajo, bonajo, bitrajo) – 2. (per extenso di la senco) Ago, parolo, procedo di ... (amikalajo, pueralajo) – 3. (kun verbo transitiva) Indikas la objekto pasiva di la ago (cakaze, lu equivalas «-ata») (ex.: manjajo: karno, pano, legumi; vidajo: kozo vidata) – 4. (kun verbo mixita) -ajo = a(ta)jo (ex.: chanjajo: kozo chanjata) – 5. (kun verbo netransitiva) Indikas la subjekto ed equivalas -(ant)ajo (ex.: rezultajo: to quo rezultas; eventajo: to quo eventas).

ajuna 1931: ne ja manjinta; D nüchtern; E sober; F à jeun; I digiuno; S en ayunas.

aktinika 1928: qua efektigas chanji kemiala ye radii luma o fota od energio radiantia; D aktinisch; E actinic; F actinique; I attinico; S actínico.

alegreto 1929: muzikala tempo e frazo: alegreto indikas tempo min rapida kam alegro; DEI Allegretto; F allégretto; S alegreto.

alergio 1970: (adj. alergiala) reakto nenormala dil korpo a substanci normale nenociva; D Allergie; E allergy; F allergie; I allergia; S alergia.

alias 1979: (adv. del Latina). Ex. sioro N... alias E... (altre nomizita).

aliniar 1925: ordinar segun rekta lineo: on alinias planti, soldati, edifici e c.; D gerade richten, in Linie bringen, ausrichten; E to align, to set in line; F aligner; I allineare; S alinear.

alkaldo 1925: (vice alkado) komonestro e pacojudiciisto en Hispania; D Alcalde, Dorfrichter, Schulze; E alcalde; F alcade, alcalde; I alcalde; S alcalde.

aloo 1964: genero dil liliacei, kun dika folii, di qui on ekstraktas rezino bitra, purgiva; D Aloe; E aloe; F aloès; I aloe, aloë; S áloe, zábila.

alpako 1964: ruminero dil genero lamao: l'alpaki vivas en Sud-Amerika. Lano de

alpakopili; D Alpaka (Lamaart, Tier und Wolle); E alpaca; F alpaca, alpaga, alpague; I alpaca, alpagà; S alpaca.

alternatoro 1926: generatoro por produktar alternanta korento; D Alternator, Wechselstromerzeuger; E alternator; F alternateur; I alternatore; S alternador.

altisto 1964: ta qua pleas alto; D Altist, Bratschist; E alto-player, violist; F joueur d'alto; I suonatore di viola da braccio; S el que toca la viola.

amariliso 1929: bulboplanto kun granda, bela flori ye dolcegaodoro: l'amariliso kultivesas en la gardeni; D Amaryllis; EF amaryllis; I amarilli; S amarilis.

amba 1947: la du kune; D beide; E both; F les deux; I ambedue, ambo, i due; S ambos, entrambos, los dos.

ameliorar 1958: igar plu bona, bonigar; D bessern; E to ameliorate; F améliorer; I migliorare; S mejorar.

amontar: atingar la sumo de; D betragen, sich belaufen auf; E to amount to; F monter à, former le total de; I ammontare; S ascender, subir a, importar una cuenta.

anamnezar 1929: esplorar la pasinta korpostando sanesala di persono kuracenda: anamnezar malada persono es grava medicinala funkcio; D Anamnese, Rückerinnerung ausüben; E to make an anamnesis; F faire l'anamnésie; S amnetizar.

ank 1929 (ultre: anke): egale, simile, ultre; D auch, ebenfalls; E also, too; F aussi; I anche, pure; S también.

ankor 1929 (ultre: ankore): til nun, ultrafoye, pluse, senchanje, durante; D noch; E still, yet; F encore (idée de continuation); I ancora; S aun, todavía.

anorako 1979: vesto kurta kun kapuco *werata en diversa landi, ed inter altri da skieri; DEFS anorak.

anteriora 1951: antea, avana, do pri tempo e spaco; D vorher, früher, vorherig; E anterior, previous; F antérieur; I anteriore; S anterior.

antibiotiko 1979: substanco medikala uzata por inibar la kresko di, o destruktar, mikro-organismi qui esas la kauzo di morbi infektiva.

antibiotika 1979: D antibiotisch; E antibiotic; F antibiotique; S antibiotico.

anticiklono 1949: atmosferala centro alta-presa; EF anticyclone; S anticiclón.

antiquara 1949: D antiquarisch; E antiquarian; F antique; S antiquario.

antirino 1949: genero di skrofulacei.

antisepta 1949: antiseptianta; E antiseptic; F antiseptique; S antiséptico.

antuso 1949: ucelo-speco.

anular 1949: deklaras kom nevalida; D annullieren, als ungültig erklären; E to annul; F annuler; I annullare; S anular.

apen 1929: (ultre: apene): depos tre kurta tempo; preske ne; D kaum, schwerlich; E hardly, scarcely; F à peine; I appena; S apenas.

aperceptar 1929: intelektar per la koncio; D Vorstellungen gewollt verknüpfen (bewusst vorstellen); E to apprehend, to perceive; F appréhender (phil.), avoir la faculté d'aperception; I comprendere, percepire; S percibir.

apreciar 1950: vidar ed intelektar la valoro ed importo di ulo, judikar segun la merito; D würdigen; E to appreciate; F apprécier; I apprezzare; S apreciar.

aproximar 1926: establisar, determinar, ne rigoroze ed exakte segun cienco, ma nur proxime, cirkume: kalkulo, valoro, formulo, solvo aproximesas; D annähernd angeben, annähern; E to approximate; F approcher, évaluer approximativement; I appressare, approssimare, avvicinare; S aproximar, acercar.

arakido 1926: leguminosa planto di qua la frukti developas su en la tero; D unterirdische Erdeichel, afrikanische Erdnuss, Madrasnuss, Mandubibohne; E earth-nut, ground-nut; F arachide (bot.), noisette (pois) de terre, pistache de terre; I arachide, cece di terra, pistacchio di terra; S cacahuete.

arkivolto 1929 (vice: arkivulto): kadro di arkado di pordo, di fenestro; D Archivolte, Schwibbogenverzierung, verzierter Bogen; E archivolt; F archivolte; I arcivolto; S archivolta.

aro 1965: mezuro terenal, 100 m²; D Ar; EF are; I aro; S área.

artilero 1949: (vice: artilrio); D Artillerie; E artillery; F artillerie; S artillería.

artizano 1951: industrial o miindustrial laboristo, maxim multakaze habila pri sua mestiero: l'artizano praktikas sua profesiono sive sen helpero sive helpata da kelka kompani, sen esar guvernata da patrono; D Handwerker, Kunststarbeiter; E artisan, mechanic; F artisan; I artigiano; S artesano.

-as 1928: elizionebla, en «esas» ed en omna prezent indikativo dil verbo, omnafoye kande l'elizio de -as ne povas produktar obskureso o kakofonio.

asiejar 1965: instalar su (armeo) cirkum fortifikajo por konquestar ol; D belagern; E to besiege; F assiéger; I assediare; S sitiari.

aspikjelo 1929: karnodisho o fishodisho kun jelo; D Aspik (Sülze); E aspic jelly; F aspic, gelée d'aspic (cuis.); S fiambre o pezcado en gelatina.

aspiratoro 1950: aparato havanta kom rolo aspirar la fluidi pura (aero, gaso, vapori, likvidi e c.) o kontenanta solida korpi suspende, la polvi (segala, limala e c.); D Aspirator, Saugapparat, Strahlpumpe (tech.); E aspirator; F aspirateur (techn.); I aspiratore; S aspirador.

aspirino 1951: acido acetil-salicila medicinale uzata kontre febro e dolori; DEFIS aspirin (-a, -e).

asterisko 1926: steleto (*) por markizar vorti propozita, ne ja adoptita dal kompetent autoritato, anke por markizar historiala formo supozita; D Sternchen; E asterisk; F astérisque; IS asterisco.

atachar 1951: forte juntar (kozi o personi); D anschliessen, attachieren, beigesellen; E to attach; F attacher; I attaccare (unire); S juntar, unir fuertemente.

ateliero 1929: loko en qua laboras pik-tisto, skultisto, fotografisto, artizano; D Atelier; E atelier (workshop), studio; F atelier; I studio, bottega; S estudio, taller.

atenuar 1950: D mildern, lindern; E to attenuate; F atténuer; I attenuare; S atenuar.

atitudo 1950: mentala posturo: vere, il montras nobla atitudo; D Haltung, Verhalten; EF attitude; I attitudine; S actitud.

atolo 1929: koralia insulo; D Atoll, ringförmige Koralleninsel; EF atoll; I atollo; S atol.

atriumo 1929: che la Romani la chefa chambro o vestibulo di domo; DEF Atrium; IS atrio.

aulo 1950: chambrego dil akti e festi en skoli ed universitati di ula landi; palaco en qua rezidas la kortanaro di rejio; D Aula, Festsaal; EFIS aula.

auspicio 1929 (vice: auspico) predico ek la flugo o la kanto dil uceli (en Roma antiqua); D Anzeichen, Auspizium; E auspice(s), favourable omen; F auspice; I auspizio; S auspicio.

autarka 1951: nur per la moyeni dil propra stato; D autark; E autarchic; F autarchique, autarcique; I autarcico; S autarcico.

autobuso 1926: omnabusa automobilo; DFIS autobus; E bus, omnibus.

auxiliara 1951: helpala, helpanta; D hilfs-; E auxiliary; F auxiliaire; I ausiliare; S auxiliar.

aviono 1951: aeroplano; D Areoplan, Flugzeug; E aeroplane; F aéroplane, avion; I aeroplano; S aeroplano, avión.

aye!: doloroklameto; S Ay!

basto 1966: interna parto dil kortico di arboro, konsistant ek la strati recenta maxim vicin al alburno e dispozita ye dina folieti ita sur ica; D Bast; E bast, fiber (bot.); F liber (biol., bot.); I libro (bot.); S liber (bot.).

beja 1951: sablokolora; D sandfarben, beige; EF beige; I bigio; S beige, castaño claro.

beneficar: havar avantaĵo quan ulo od ulu grantas a ni. Havar profitoquanto pasable granda quan on obtenas de entraprezajo, de explotajo komercala, industrial, teatral e c.; D einen Vorteil geniessen aus, Nutzen ziehen aus; E to benefit by; F bénéficié de; I beneficiare; S beneficiar.

beriberio 1951: morbo en la varmega region; D Beriberi; ES beriberi; F béri-béri.

berkelio 1952: la 96.a elemento dil tabelo da Mendeleiev.

binar 1926: celebrar meso dum la sama dio en du kirki o dufoye en la sama; D binieren; E to say mass in two churches on the same day, or twice in the same church; F biner; I binare; S binar.

blokumar 1926: substitucar provizora remplasivo, ex. briko, pavo, karelo, tegulo, al definitiv objekto ne ja disponebla; substitucar (en la kompostado) altra tipo, inversigante ol, t. e. la bazo adsupre, dum ke la justa tipo es ankore requisitenda. Ant. desblokumar.

blufar 1952: fanfaronante exajerar e mem trompar; D bluffen; E to bluff; F bluffer; I bluffare; S alardear.

bodmeriar 1925: grosriske kontratar; D bodmen; E to raise money on bottomry; F faire un prêt à la grosse aventure, en bomerie, en bodinerie (com. mar.); I prestare al rischio; S hacer un préstamo a la gruesa.

bofisto: D Bovist, Bofist; E puckball, puckfist; F boviste; I vescia; S begin, susedo a pedo de lobo.

boluso 1925: speco di argilo delikata, feroxidoza; D D. Bol(us); E bole; F bol; I bolo; S bolo arménico, píldora.

brechio 1925: roko di qua la strukturo es fragmentoza, ek peceti anguloza diverskolora, aglomerit en naturala cemento; D Breccie, Brekzie; E breccia; F brèche (géol., min.); I Breccia; S brecha.

brikolar 1954: facar omnasorta mestieri, mikra labori (ne nur ye pejorativa senco); D basteln; E to do odd jobs, to potter about; F bricoler; I far di tutto; S hacer toda clase de oficios, pequeños trabajos.

brodkastar: D rundfunken; E to broadcast; F diffuser par radio; S radiodifuzar.

brodkasto: radiodifuzo; D Radio, Rundfunk, Rundspruch; E broadcasting; F diffusion radiophonique; I radiodiffusione; S radio-difusión.

bukaniero 1954: olim en Amerika bufalochasero, plu tarde pirato; D Bukanier; E buccaneer; F boucanier; I bucaniere; S bucanero.

bukmakero 1925: profesionisto dil pariado ye kavalokonkursokuri; D Buchmacher; EFI bookmaker; S el que hace apuestas en las carreras de caballos.

butomo 1956: certena junkatra marshoplanto; D Schwaneblume; E flowering rush; F jonc fleuri, butome en ombelle; I giunco (pianta); S butomeo, junco florido (cierta planta pantanosa).

buzo 1926: L falco buteo, raptucegenero, korpo grosiera, posturo senmova dum plura hori; D Bussard, Mäusefalke; E buzzard; F buse (zool.); I abuzzago, falco cappone, bozzago; S buaro (ave de rapiña).

cembro 1926: L pinus cembra, speco di pino, di qua la grani es manjebla; D Arve, Zirbe, Zirbel(kiefer), Zirbelnussbaum; E cembra-pine; F pin cembrot, alviès, auvier, tinier, espouve, hevoux; I pino cembro; S cembro.

centaurio 1925: planto, L Erythraea centaureum pers. D Biber-, Fieber-, Taugendülden-kraut; E centaury; F petite centauree; I centaurea; S pequeña centaurea.

centi- 1955: prefixo indikanta la centima parto; D hundred-; EF cent-; S cent-.

certena 1954: inter ula e certa, preske certa, certatra; D gewiss (mehr oder weniger sicher); EF certain; I certo (un

certo...), alcuno, taluno; S cierto (día, persona o cosa).

certifikar 1926: atestar ulo kom certa, kom autentika; D zertifizieren, beglaubigen, verbürgen, bescheinigen; E to certify; F certifier; I certificare; S certificar (deklarar auténtico).

cetono: entom. D Goldkäfer; EI cetonía; F cétoine; S cetonido.

champinono 1926: genero de fungi dil familio agaricenei, manjebila; D Champignon; E mushroom, champignon; F champignon de couche, psallioté; I fungo; S seta, hongo comestible.

ciruso 1954: nubo havanta l'aspekto di maso de tenua filamenti e plumeti; D Zirrus; EF cirrus; IS cirro.

dafno 1926: planto, genero dil familio timelei; D Daphne, Seidelbast; E common daphne, spurge-olive, dwarf-bay; F daphné, bois-gentil; I dafnoide, olivella; S lauréola hembra, torvisco.

dalio 1954: planto exotika dil familio kompozaji, kultivat en nia gardeni pro la flori di qui la kapitulí es nereguloza, la kolori brilant e diversa, L dahlia; D Dahlie; EF dahlia; IS dalia.

decemviro 1955: un ek dek viri en antika Roma; D Dezemvir; E decemvir; F décemvir; S decenviro.

dedolar: D dedolieren, horizontal schneiden; E to dedolate; F dédoler.

deflegmar: liberigar la alkoholaquovaporo del aquo-parto; D dephlegmieren; E to free from water-contents; F déphlegmer.

dekalkomanio 1925: transporteso di imaji kolorizit adsur surfaco (ex. porcelano, papero) qua retenas lia stampuro; D Abziehbild; E decalcomania; F décalcomanie; I calcomanía (Melzi); S calcomanía.

delegaciono 1955: delegitaro; D Delegation, Abordnung; E delegation; F délégation; I delegazione; S delegación.

delfinelo 1925: L delphinium, planto ranunkulacea, astriktiva; D Rittersporn;

E larkspur; F dauphinelle, pied d'alouette; I fiorecapuccio; S espuela de caballero (planta).

delicio 1955 (vice: delico): juo granda, forta, ecelanta, ne ordinara; D Lust, Wonne, Genuss; E delight; F délice; I delizia; S delicia.

dentino 1955: ivo-ro dil denti; D Dentin, Zahnbein; EF dentine; I dentina; S marfil de los dientes.

diakilono 1027 (vice: diachino): 1. Plastro ek dekokturo de gladiolo-radiki, de oleo e de litagiro, a qui onu adjuntas ulakaze gumo-rezini, pecho blanka, terpentin-oleo, vaxo; 2. Sparadrappo ek ta plastro, extensita sur tela peco; E diachylon; S diaquilón (aceite de).

dializar: separar du substanci dissolvura per difuzo tra parieto poroza quan nur un de li povas trairar; D dialysieren; E to dialyse; F dialyser; I dializzare; S dializar.

diario 1956: diolibro; D Tagebuch, Diarium; E diary; F journal; IS diario.

dicionario 1979: vorto-libro en qua esas definitiva la senco di la vorti klasifikita alfabetale; D Wörterbuch; E dictionary; F dictionnaire; S diccionario.

diluviono 1956: diluviala formacuro; D Diluvium; EF diluvium; S diluvio.

distinta 1925: markizita da specala karaktero; D deutlich (hervorgehoben), bestimmt; EF distinct; IS distinto.

dolaro 1956: monetuno en Usa, Kanada,...; D Dollar; EF dollar; I dollaro; S dólar.

dosiero 1957: dokumentaro pri certen afero o societo o persono; D Dossier; E dossier, file; F dossier; I cartella; S dossier.

drezino 1925: vehilo biciklatra, sen pedali, movata dal uzanto per pedoshoki sur la sulo, anke fervoyala vehilo kun quar roti, movata per manivelo o motoro; D Draisine (segun l'inventero Drais), Laufwagen, Stuhlwagen, Bahnmeisterwagen; E draisine; F draisine, draisienne; S vagoneta ligera a motor

para los obreros del ferrocarril para controlar las vías.

drosero 1958: nomo di certena planto-grupo karnomanjanta; D Sonnentau; E sundew; F drosera, drosère; I drosera; S drósera.

dubitar 1928 (vice dubar): ne savar, hezitar kredar od opinionar o konvinkesar; D zweifeln; E to doubt, to waver in opinion, to hesitate to believe; F mettre en doute, avoir un doute; I dubitare; S dudar.

durameno 1958: maxim interna parto di arborotrunko, generale multe kompakta, plu harda kam lignostrati plu extera; D Kernholz; EF duramen; I durame; S la parte más interna del tronco del árbol.

ebulioskopo: instrumento por determinar la bolio-punto.

echekar: kontreagar vinkoze (adverso) o minacar lu; D im (in) Schack halten; E to keep a check; F tenir en échec; I tenere in scacco; S tener en jaque, entorpecar.

ecizar 1927: ablacionar mikra parti per instrumento tre tranchiva (kirurgio); D exzidieren, ausschneiden, aushauen; E to excise, to cut out; F exciser; I recidere; S extirpar.

eficienta 1928: produktanta la maxim granda rezultajo dezirita po la minima energiospenso; D wirksam, wirkend; EF efficient; I efficiente; S eficiente.

efigio 1971: averso (di monetospeco); D Bildseite; E effigy; F effigie; I effigie; S efigie.

egiptologo 1959: arkeologo, historiero studianta la civilizuro dil antiqua Egiptia; E egyptologist; F égyptologue; S egiptólogo.

egocentra 1959: egardanta sua ego quale centro di omno, judikanta omno segun relato a sua propra vivo; D egozentrisch; E egocentric; F égocentrique; I egocentrico.

egotismo 1926: manio multe parolar pri su ipsa; D selbstverherrlichung; E egotism; F égotisme; I egotismo; S afán de hablar de si mismo.

egotisto 1926: egotismoza persono; E egotist; F égoïste; S egotista.

ekfalajo 1971: polvo radioaktiva difuzita tra grand aero kom rezultajo di explozo nukleara; E outfall?

ekologio 1927: cienco di relati inter l'organismi e la medio en qua li vivas, kun la cirkonstanci organik e neorganika dil existo; D Oekologie; E oekology; F écologie; I ecologia; S ecología.

ekonomiko 1924: cienco e teorio dil ekonomio; D Wirtschaftstehre, Nationalökonomie; E economica (science); F économique, économie (science); I economia (scienza); S económica, economía, ciencia económica.

ekritar 1931: tenar la libri en firmo, notar (aktivi e pasivi); D Buch führen (halten); E to keep books; F tenir des livres, écrivure, faire des écritures; I tenere libri; S hacer escrituras, llevar libros.

ekumenika 1923: religiale universala; D ökumenisch; E ecumenical; F écuménique, oecuménique; I ecumenico; S ecuménico.

elaborar 1931: produktar per laboro, precipe pri mentala produkturi, a qui on aplikas diligenteso e sorgo; D ausarbeiten; E to elaborate; F élaborer; I elaborare; S elaborar.

elektrokardiogramo 1971: registro di aktiveso-flui en la kordio; E electrocardiogram; F électrocardiogramme; I elettrocardiogramma; S electrocardiogramo.

elektroniko 1971: E electronics; F électronique; S electrónica.

elevatoro 1979: aparato por elevar od abasar vertikale homi o kozi de ula etajo ad altra; D Aufzug, Elevator; E elevator; F élévateur; I elevatore; S elevator.

elongaciono 1926: deviacal angulo dil pendulo; angula disto di planeto de suno, di satelito de planeto; D Elongation, Ausschlagswinkel (Pendel), Winkelabstand eines Planeten von der Sonne; E elongation; F élongation; I elungazione.

emaciar 1971: magrigar, desgrasigar; D abzehren, zum Abmagern bringen; E to emaciate; F émacier; I estenuare, dimagrar; S extenuar, adelgazar.

emaskular 1971: privacar de virala fortoso, vigoro, kurajo; febligari (ne kastar); D entmannen, entnerven; E to emasculate; F émasculer; I enervare, indebolire; S enervar.

embalmar 1928: prezervar de putro per enpozar substanci aromata, sikigiv ed antiseptiiva; D einbalsamieren; E to embalm; F baumeur; I imbalsamare; S embalsamar.

embolio 1922: obstrukteso pro sango-koagulaĵo fibrinoza, kuntirata dal sango-cirkulado aden arterii plu mikra, quin ta koagulaĵo povas obstruktar; simil obstrukteso ye la kordio; D Embolie, Einkeilung von Fremdkörpern; E embolium; F embolie; IS embolia.

emigrar 1971 (ultre ekmigri): D emigrieren, auswandern; E to emigrate; F émigrer; I emigrare; S emigrar.

emo 1971: finala punto vizata (intencata): D Ziel (nicht Zweck); E aim; F but; I meta, mira; S término, blanco, meta.

emplastro 1971 (vice plastro): por definar la nuna «plastro» kom gipso koquita; D Pflaster; E plaster; F emplâtre; I impiastro; S emplasto.

emulsino: substanco albuminoid ekstrak-tata del mandeli; D Emulsin; E emulsina; F émulsine; I emulsina; S emulsina.

endermika 1927: di qua la fonto es en la dermo; efikant al dermo; D endermisch, endermatisch, auf die Haut wirkend; E endermic; F endermique; I endermico; S endérmico.

enmenajar 1971: transportar sua mobili a nova habiteyo por ibe lojar; D einziehen (in eine Wohnung); E to move (into); F emménager; I allogiarsi; S mudarse de casa.

enrejstrar 1931: oficale enskribar e transskribar en registri; notar ocili o movi diversa (per aparati); D registrie-

ren; E to (en)register; F enregistrer; I registrare; S registrar, escribir en un registro.

enuklear 1927: extirpar tumoro qua ekirigesas per preso tra incizuro; D ausker-nen, ausschalen; E to enucleate; F énu-cléer; I enucleare; S enuclear.

envio 1925: fragmenteto sur fingro qua separas su del pelo cirkum l'ungli; D Neid-, Nied-nagel; E hang-nail; F envie (autour des ongles); I pipita, setola; S padrastro de los dedos, respigón.

enzimo 1927: fermento solvebla; D Enzym; EF enzyme.

eono 1971: evo dil universo, kosmal e geologiale ciklo; D Äon; E eon; F éon.

epuliso 1927: surkreskaĵo dil jenjivo; D Epulis, Zahnfleischgeschwulst; E tumour in the gum; F épulide, épulie, épulis; I epulida; S tumor en la encía.

equi- 1927: prefixo ciencala signifikant «egala»; D equi-, gleich-; E equi-; F équi-, égal; I equi-; S equi-, igual.

equipolar 1926: ekvilibrigar segun la metodo da Giusto Dellavitis; D äquipol-lent sein (gleichgeltend, gleichbedeu-tend); E to be equipollent; F équipoller; I equiparare; S equiparar.

eringo 1926: genero de planto umbeli-fera, pikantaĵo, L eryngium campestre; D Männertreu; E eryngo; F érynge, éryngion, panicaut, chardon Roland, chardon roulant; I eringa; S cardo corre-dor.

eshelono 1926: kombatala formacuro; D Echelon, Staffelstellung; E echelon-order; F échelon; I scalino; S escalón.

etalono 1928 (vice: normo): normala mezurilo; D Währung, Eichmass, Mus-tergewicht; E standard; F étalon (mesure); I valuta; S modelo de pesas, medidas y monedas.

eviktar: legale ekpropriar, kun rekursu-yuro, ta qua sincere akiris ulo quon on ne darfis vendar; D aus dem Besitze ver-treiben, verdrängen; E to evict; F évin-cer; I evincere, soppiantare (leg.); S des-poseer, despojar juridicamente.

exantem-tifo e febro purpurea 1925: D Fleckfieber, exanthematischer Typhus, Petechialtyphus; E spotted fever; F fièvre pourpreuse, fièvre pétéchiiale.

exasperar 1925: bitrigar la humoro per troa irito; D aufregen (sehr stark), reizen; E to exasperate; F exaspérer; I esasperare; S exasperar.

exkardinar 1923: liberigar kleriko de lua obligi ad una diocezo, por ke il inkardinezez en altra; F excardiner; I escardinare.

extraverto 1979: ulu qua atencas la mondo extera, qua ne exploras sua pensi e sentimenti; D Extravertierter; E extrovert; F extraverti; I estrovertito; S extraverso.

exulcero 1926: negrava ulcero surfacala (med.); D Verschwärung, kleines äusseres Geschwür; E ulcer; F exulcération; S exulceración.

fagocito: D Phagozyte; EF phagocyte.

faktivito 1925: verbo expresanta la instigo ad ago, en Ido derivita per -igar; ex.: laborigar es la faktivito di laborar; L verbum factivum.

faktivita: D faktitiv, kausativ; E factitive; F causatif; S factitivo.

falangino 1927: falango duesma di la fingri trifalanga (anat.); S falangina.

fisila 1958: di qua la atomi es nestabila e facile fendebila; D spaltbar; E fissile; F fissible; I scicille; S fisible.

flatulenta 1926: che qua gasi, venti, akumulesis en la kanalo digestala (med.); D blähend, schwülstig, flatulent; EF flatulent; IS flatulento.

flundro 1926: fisho qua apartenas a la genero pleuronekto, L pleuronectus flossus; D Flunder; E flounder; F flet.

fluorino 1927: kombinuro de fluoro e kalio (kemio); D Flussspat; F fluorine; S fluorina.

fono 1927: un ek la serio de movi alternanta, tre rapida, da korpo solida, liquido o gaso, quin la nervo audala sentas per la

orelo (fiziko); D Ton, Klang; E sound, tone; F ton; S son, tono.

fong-o, -oza 1926: patol.; D schwammichter Auswuchs, schwammicht; E fungous, excrescence; F fongosité, fongueux; S fungosidad (med.). Ne la *fungo* botanikala, ma la *fongo* patologiala; tumoro fungo-forma.

formulario 1925: modela imprimuri plenigenda; D Formular, Vordruck; E form, blank, blankform, schedule; F formulaire; S formulario.

fotelo 1926: stulego kun braki- e dorsapogili; D Armsessel, Fauteuil; E armchair; F fauteuil; S sillón, silla, poltrona.

fotropismo: D Phototropismus; E phototropism.

foxtroto 1926: Angla ed Amerikana danso; D Foxtrott; EFS fox-trot.

futbalo 1979: sporto; D Fussball; E football; F football; I calcio; S fútbol.

gabro 1925: roko granoza, kun plagioklazii qui kontenas, egalquante minerali koloroza e minerali senkolora, od en qui iti esas la plu multa; E gabbro (geol.).

galeo 1925: tabuleto rektangula e rebordoza, sur qua la kompostisto pozas la lineedi asemblita en la kompostilo (impr.).

gavialo 1926: speco di krokodilo, di qua la muzelo esas longa, qua, en la regiono di la fluvio Gange (India), su nutras ye fishi (zool.) L gavialis gangeticus; DEFS gavial.

genitori 1929 (vice: gepatri): D Eltern; EF parents; I genitori; S padres, progenitores.

gibono 1926: granda simio di India; D Gibbon, Langarmaffe; EF gibbon; I gibbone; S gibón.

gimbardo 1925: muzik-instrumento konsistanta ek stala lango insertita en hufoferatra ferpeco, qua tenesas inter la denti; D Maultrommel, Brummeisen; E jew's-harp, jew's-trump, guimbard; F guimbarde; I scacciapensieri, ribeca; S birimbao.

gitago: bot. D Rade, Kornrade, Ackerkrone; E corncockle, corn-flower, corn-pink, hard-head; F nielle rose, githago; I git, gittone, nella; S neguilla; L Agrostemma Githago.

gobelin-tapiso e **gobelin-tapeto** 1925: D Gobelin-Teppich, Gobelin-Tapete; EF Gobelins; S gobelinos.

grafismo 1928: la traiti di singla litero, desegnuro, la skribala formo di vorto; D Graphismus, das Graphische (der Duktus); E graphism; F graphisme; S grafismo.

grib-o, -i 1926: bruna, fritita lardopeceti, restanta en la marmito, ube fuzesis lardo por saimifar; D Griebe, Grieben; E greaves; F crétons; S chicarrón.

gulyasho 1926: disho ek kubi di bovo o boyyun-karno stufita kun lardo, onyoni e multa papriko; D Gulash, Gulyas; E beef (or mutton) cut small and stewed with bacon, onions and pepper; F col-lache, gulyas, goulache; S carne, esto-fada picante.

haltiko 1927 (vice: haltico): (zool.) Insekto koleoptera, plantivora, saltera, de la familio «krizomelidei», qua devoras la planto leguma e la vito, L Haltica; D Erdflöh; E springtail; F altise, puce de terre; I pulce di terra; S altica.

haptiko 1925: la scienco qua traktas la fenomenon pri tushado.

helantemo nanfolia 1925: (bot.) genero de planti de la familio «kompozaji», a qua apartenas la sunfloro e la topinamburo, L Helianthus; D Heideröschen; E dog-rose; F hélianthème à feuilles menuës; I eliantema; S eliantemo.

heuristiko 1927: parto di la historio-cienca qua traktas la serchado di la dokumenti; D Heuristik; E heuristic art; F heuristique; S heurística.

hibernar 1927: pasar la vintro en dormado, quale marmoto; D überwintern, Winterschlaf halten; E to hibernate; F hiverner; I svernare; S invernar.

hiper- 1928: prefixo qua signifikas «super, trans, ecese»; D über, übermäs-

sig, übertrieben; E over, excessively; F au-dessus, au-delà; à l'excès; S por encima, más allá, con exceso.

hipo- 1928: prefixo qua signifikas «sub-, diminutanta, nesuficante»; D unter, eine Verminderung; E under, a diminution; F au-dessous, en diminution.

histerezo: elektr. D Hysterese, magnetische Reibungsarbeit; E hysteresis; F hystérésis; I isteresi; S histéresis.

ho- 1958: prefixo qua signifikas «dum qua ni vivas nun»; ex.: hodie, homonate, hosemane.

hobio 1971: temo od okupantajo preferata qua ne esas la profesiono o laboro precipua; D Lieblingsbeschäftigung; E hobby; F dada, violon d'Ingres; I pas-sione; S comidilla.

hodie 1958: D heute; E to-day; F aujourd'hui; I oggi; S hoy.

hormono 1955: D Hormon; EF hormone; I ormone; S hormona.

hutingo 1925: (zool.) fisho qua vivas en aquo sen-sala, de la familio «salmonidei», qua habitas la granda lagi di Mez-Europa (Suisia, Germania, nordo-regioni di Italia); L coregonus oxyrhynchus.

idioblasto: D Idioblast; E idioblast.

idioplasmo: D Idioplasma; E Idioplasm.

ignorar 1929: refuzar saveskar, konoceskar; vole nesavar, vole nekonocar; D ignorieren; E to ignore; F ignorer; I ignorare; S ignorar.

impaso 1971: sako-strado, mikra strado sen ekireyo, anke situeso ube nula progreso o solvuro di problemo esas videbla; D Sackgasse; E slum, blind alley; F impasse; I vicolo cieco.

impetuaro: 1. pri kavalo: eskapar de manuo-teneso, per movi violentoza e rapida; 2. pri persono: iracar subite; S dejarse llevar por las pasiones, arrebatarse.

implemento 1926: utensilo manuala; D Gerät; E implement; F outil; I utensile; S utensilio.

indentar: (imprimarto) retropulsar (lineo tipografiala) aden la longeso-kadro, pozante avala olu «lakuno-»-tipi.

inkardinar 1926: destinar, perpetue ed absolute, ula kleriko a la servo di diocezo determinata; F incardiner; I incardinare; S incardinar.

inkurar 1925: igar su en la kazo subisor; E to incur; F encourir; S incurar.

introverto 1979: homo qua atencas nur (o troe) su ipsa, e to quo eventas en su ipsa, ne en mondo extera; D Introvertierter; E introvert; F introverti; I introvertito; S introverso, introvertido.

-ivora 1926: sufiko qua signifikas «qua su nutras ye...»

jolia 1931: qua es extere plezant, agrebla, sen atingar tamen la beleso juste nomizita; D hübsch, niedlich, nett; E pretty, fine, nice; F joli; S agradable, plezuroso.

junglo: en India: plana lando, marshoza, kovrita ye kani e ye bushi dika e dornoza; D Dschungel; EF jungle; I giungla; S jungla.

kand 1929 (ultre: kande): en la epoko dum qua; ye la instanto dum qua...; D wann; E when; F quand; I quando; S cuando.

kaprikorno 1924: sencal extenso di radiko, qua esis nur astronomial, anke do por l'animalo; D Holzbock, Bockkäfer; E goat-chaper; F capricorne; I capriolo.

kapuchino 1925: bot. D Kapuzinerkresse; E Indian cress; F capucine; I cappuccina; S capuchina; L Tropaeolum majus.

kapucino-simio 1925: speco dil genero sapajuo, L cebus capucinus; D Kapuzineraffe; E capuchin-monkey; F moine, capucin; S mono capuchino.

kidnapar 1971: raptar infanto o homo, generale por postular ransono; D entführen; E to kidnap; F kidnapper; I rapire; S secuestrar.

kilowato 1926: elektrala mezurunajo = 1000 wati; DEF kilowatt; S kilowat.

kimono: tuniko longa en Japonia, qua karakterizasas da larja zono ye la tayo; DEFs kimono; I chimono.

kolao: (bot.) arboro de la regioni tropikala di Afrika, qua produktas «nuco» uzata kom tonizivo por la kordio e kom stimulivo nervalo, L cola acuminata; S cola acómica.

kolektoro 1926: (tekn.) parto di elektromashino, ek asemblitaro de lami ek metalo elektrokonduktiva (kupro, precipue) dispozita periferie di cilindro, ed inter-izolita per lami de mikao; D Kollektor, Stromsampler; E collector; F collecteur; I collettore; S colector.

kolesterolo 1971: F cholestérol; S coles-terina.

komensalo: (biol.) animalo qua parto-prenas la nutrivi di sua hosto animala; D Kommensal; E commensal; S comensal.

konexa 1928: (mat.) D verbunden, verknüpft, konnex; E connected; S conexo.

konsanguina: qua naskis de la sama patruo, ma ne de la sama patrino; D blutsverwandt; E consanguineous; F consanguin; IS consanguineo.

korento 1923: direciono determinita di la fluido elektra magnetala; D elektrischer Strom; E electric current; F courant électrique; I corrente elettrica; S corriente eléctrica.

koronala: (anat.) dicesas pri la arterii e veini di la kordio e di la stomako, dispozita cirkle; E coronary; F coronaire; S coronario.

koronero 1929: oficisto prezidanta di jurio, qua inquestas irga subita o nenatural morto od ocido; D Kronrichter, Leichenbeschauer; E coroner; I magistrato inquirente.

kuratar: komisar, segun la lego, pri defensor la havajo e la interesi sive di minoro, sive di majoro qua esas deklarita nekapabla administrar sua heredajo; F exercer la curatelle.

kurento 1958: fluo en specala signifiko.

laktoso 1926: sukrospeco trovebla en la lakto; D Milchzucker; EF lactose; I laktoso; S lactosa.

lalar 1928: pronuncar r quale l; D lallen; F laller, être atteint de lambdacisme; I (lallazione); S lalar.

leukemio 1979: morbo generale karakterizita da augmento nenormala dil nombro di leukociti en sango e la exito di celuli nenormala; F leucémie; S leuce-mia.

lido: parto movebla quan onu pozas sur la aperturo di vazo, di kofro,... por kovrar o klozar lu; D Deckel; E lid, cover; F couvercle; I coperchio; S tapadera, tapa, cobertera.

lineamento 1929: rudimenta lineo indikanta formo, konturo, ne precize, ma esbose, eskise; D Grundzug, Gesichtszug, Grundlinie; E lineament; F linéament; S lineamentos (pl.).

lud-sonalio 1923: D (Kinder-)Klapper; E rattle, toy; F hochet; S sonajero.

magna 1979: granda, kande la staturu, la dimensioj ne esas concernita; mentale, etikale granda, eminenta; D gross, grossartig; EF grandiose; IS magno.

magnetofono 1979: aparato registragiva e riprodukta dil soni per magnetigado reziduala di rubando kovrita per diba lito de oxido magnetala; F magnétophone; S magnetofónico.

maishar 1926: facar plu o min densa paplo ek cereali, terpomi, rapi, ... qua pose fermentacigesas da mikroorganismi; D maischen; E to mash; F mettre en trempé, en mash; S poner al temple.

mama 1925: (pluralo: mama-i) DS mama; E mama; F maman; I mamma.

masokismo 1979: morbala plezuro obtenata per sufro kad mentala, kad korpala; E masochism; F masochisme; S masoquismo.

masturbar 1979: efektigar plezuro sexual per manipula tusheto dil organi genitala; D masturbieren; E to masturbate;

F masturber; I masturbare; S masturbarse.

meandro 1921: ornamanto-desegnuro, formacita ek linei e vergeti qui interkrucumas; E meander; F méandre; IS meandro.

melopear: kantar ritmoze e segunmezure, por akompanar la deklamo parolata; S cantar melopeas.

menado 1921: (epoki antiqua) muliero qua, lor la festi pri Bako, abandonis su a deliri furioza; D Mänade, Bacchantin; E maenad; F ménade; S bacante, furia.

mesonar 1926: tranchar e rekoltar cereali; D ernten; E to harvest; F moissonner; I mieteré; S recoger, cosechar.

metafrazar: interpretar verko skribura; agar traduko qua donas la senco di la originalo por igar lu komprenata, ma ne por igar perceptar lua belaji literaturala.

metileno 1928: (kem.) D Methylen; E methylene; F méthylène; S metileno.

mezeroono 1925: arbusto ek la genero «dafnei», qua kreskas sur la monti arboroza, boskoza, di Francia e di la centro-regioni di Europa; L Daphne Meze-reum; D gemeiner Seidelbast, wilder Pfefferstrauch; E spurchlaurel, meze-reon; F bois gentil, mézéréon; S mezé-rio, lauréola, dafne.

mi-: prefixo di qua la senco esas «duime».

mielato 1925: exuduro viskoza e sukroza, quan sekrecas, dum la periodi di aero-sikeso e di tero-sikeso, la folii di ula arbori; D Honigtau; E honeydew; F miellat; S mielato.

mikologio 1925: ta parto di botaniko qua studias la fungi; D Pilzkunde, Mykologie; E mycology; F mycologie; I micologia; S micología.

mikologo 1925: ciencisto pri fungi e mikra organismi, di qua la bakteriologio es specala parto; D Mykolog, Pilzkundiger; E mycologist; F mycologue; I micologo; S micólogo.

milito (vice: milyeto): (bot.) graminio qua produktas mikra grano, ye qua su nutras la uceli; L panicum miliaceum; D Hirse; EF millet; I miglio; S mijo, borona.

mono-: prefixo ciencala = un.

monsinioro 1926: titulo honorizanta donata a la princi di familio suverenala, a la kardinali, arkiepiskopi, episkopi e prelati; DF monseigneur; E monsignor; I monsignore; S monseñor.

muserono 1925: speco di agariko, fungo manjebla (bot.); D Mooschwamm; E moss-fungus; F mousseron; L Agaricus prunulus.

napalmo 1979: benzino solidigita per palmitato de natro o de aluminio uzata en la bombi incendiiva; E napalm.

neofito 1929: D Neuling, Neophyt, Neubekehrter; E neophyte; F néophyte; I neofito; S neofito.

nilgavo 1926: granda antilopo Indiana, L Portax pictus; D Nilgau; E nilgau; F nilgaut; S nilgau.

nilono 1979: fibro sintezala, uzata por fabrikar vesti e c.; DEF nylon; I nailon; S nylon, nilon, nailon.

noktomarvelo 1921: (bot.); D Wunderblume; E marvel of Peru; F belle de nuit; I bella di notte; S dondiego de noche; L Mirabilis jalappa.

nukleara 1958: ciencala vorto apud «nukleala»; E nuclear; F nucléaire; I nucleare; S nucleario.

-oid-: ciencal sufiko; qua havas la sama formo kam (o formo analoga).

orgasmo 1979: la punto maxim alta dil plezuro sexuala, lor koito, di qua lu esas la abuto; kolmo di sexuala eciteso; D Orgasmus; E orgasm; F orgasme; S orgasmo.

ovoida 1928: di qua la formo aspektas quale ovo; D oval, eirund; E egg-shaped; F ovale; I ovale; S oval, aovado.

oxalika: E oxalic; F oxalique; I ossalico.

papa 1925: (pluralo: papa-i); DEFS papa; I papà.

parisilabika 1931: parisilabika vorto esta, qua havas egal nombro de silabi en omna sua kazi; ex., en la Latina: pater, patris; juvenis, juvenum; D gleichsilbig; E parisyllabic; F parisyllabique; I parisillabo; S parasilábico.

penicilino 1979: antibiotiko; DE Penicillin; F pénicilline; I penicillina; S penicilina.

pierido 1926: insekto; D Weissling; F piéride (papillon); I pieride; S pieride (mariposa).

- kaul-pierido: D Kohlweissling; E large garden white butterfly, large cabbage butterfly; F papillon blanc du chou, grand papillon du chou; L Pieris brassicae.

planktono 1925: naturala komono di organismi, qui fluktuas en libera aquo, en fluo senvole; DEFS plankton.

plastro: (nova signifiko); D Kreide; F plâtre.

plutonio 1979: elemento, nombro atomala 94, simbolo Pu; EF plutonium.

poli- 1928: ciencal prefixo = multa-...

poliomielito 1979: morbo efektigita da lezuro dil axo griza dil myelo; D Kinderlähmung; E poliomyelitis; F poliomyélite; S poliomiélitis.

pomer-hundo 1926: hundo-raso de Pomerania; D Spitz, Pommer; E pomerian; F chien de Poméranie; S perro de Pomerania.

propagandar 1979: difuzar informi ed/od opiniononi por persuadar altri adoptar la sama kredi ed opiniononi. Antee «propagar» uzesis kun du senci: «genitar» e «propagandar». «Propagar» restas por la senco «genitar» nure. D propagieren; E to spread propaganda, to propagandise; F faire de la propagande; I far propaganda; S propagar.

psikoso 1925: psikala morbo, distingenda de nevroso; DF psychose; E psychosis; I psicosi; S psicosis.

pundo 1979: unajo di monetaro britana; D Pfund sterling; E pound sterling;

F livre sterling; I libbra sterlina; S libra esterlina.

quago 1926: (zool.) speco di zebro, nun desaparinta de la tergloblo, qua vivis en la sud-regioni di Afrika: nur la duima parto (avana) di lua korpo esis blanke-strioza; L hippotigris quagga; DE quagga; F cheval du Cap, couagga; S quago.

quilayo: (bot.); L Quillaia saponaria; D Seifenrindenbaum, Quillaja; EF quillaia; S quillay.

radaro 1979: aparato, detektoro, qua emisas fasko de ondi elektro-magnetala tre kurta, e recevas olua eko, tale posibligante determinar la direciono e la disto di ula objekto; DEFIS radar.

radiacar 1926: emisar radii (di lumo, kaloro); D strahlen; E to radiate; F rayonner; S radiar, irradiar.

radioaktiva 1958: D radioaktiv; E radioactive; F radio-actif; I radioattivo; S radioactivo.

rafido 1928: (biol.) kristali aguloforma quin onu observas en ula celuli di la animali o di vejetanti; D Raphide; E raphid; F raphide; I rafide; S ráfida.

ramno: (bot.) arboreto di qua la beri (preske omna-kaze: nigra) esas purgiva, e di qui la kortico donas kolorizivo flava, L rhamnus; S cambronera, espino cervical.

reaktoro 1958: F réacteur; ES reactor; I reattore.

recesiva 1928: (biol.) dicesas, pri la Mendel-lego, por qualifikar la karakteri qui dominacesas – t. e. qui transmisesas, a la hibrido od a la mestico – da un ek la patri, ma sen aparar en la genituro; D rezessiv; E recessive; F récessif; S recesivo.

repasar 1926: glatigar linjo, stofi per varma fero; D bügeln, plätten; E to smooth, to iron; F repasser; S planchar.

resipicensar 1928: repentar ye maniero qua eventigas la ri-komenco agar etikonforme; D die eigenen Fehler erkennen und sich bessern; E to repent and improve; F venir à resipiscence; S reconocer su falta, mostrar arrepentimiento.

rezurektar 1925: riviveskar mirakle; D auferstehen; E to rise from the dead; F ressusciter miraculeusement; S resucitar.

rotoro 1929: (tekn.) nomo di la parto nefixa, en la elektro-motori kun fluo alternanta – opoze statoro, qua esas la parto fixa; DEFS Rotor; I rotore.

salolo 1925: (kemio) salicilato di fenolo; medikamento.

salpo 1926: genero ek la tunikieri; L Salpa; D Salpe, Walzenscheide; E salp; F salpien; S salpa.

sandwicho 1979: loncho dina de shinko, e c. inter du pano-lonchi dina, di qua la facio qua kontaktas kun la shinko esas normale butrizita; DEFS sandwich; I panino imbottito.

savorio 1925: (bot.) planto aromatoza, uzata kom kondimento; L Satureia hortensis; D Bohnenkraut, Kölle, Gartenserger; E beantrassel; F sarriette des jardins; S ajedrea.

sekretariato 1958 (vice: sekretariero): DE Secretariat; F secrétariat; I segretariato; S secretariado.

semlo 1925: bakajo ek frumento-farino, ordinare (ma ne sempre) dividita per nochì en du o tri parti; D Semmel; E rolls; F petit pain blanc; S panecillo.

seviciar: (yuro-cienco) agar violentoze: spozo a sua spozo, patro a sua filio, mastro a sua servisto; D roh behandeln, gegen Jemanden einschreiten; F sévir; I incrudelire; S castigar con severidad o rigor.

sileno 1928: (bot.) herbo un-yara, du-yara o parena, ed, en ula kazi, mi-arboreto di qua la folii interopozesas, e kun flori (multakaze) grupigita aden *kimi; L silenus; D Leimkraut, Klebnelke; E catchfly, silene; F silène; I sile, silene, sileno; S silena, sileno.

skizofrenio 1979: morbo mentala karakterizita da desagregado psikala, periso di kontakto kun mondo extera, da ne-povo distingiar realeso de iluzioni; D Schizo-

phrenie; E schizofrenia; F schizophré-
nie; I schizofrenia; S esquizofrenia.

skleroso 1979: hardesko, exemple di
arterii; E sclerosis; F sclérose; I sclero-
rosi; S esclerosis.

skriptar 1925: esar verkifisto di literatu-
raji; D schriftstellern; E to write works;
F être écrivain, faire des ouvrages; S ser
escritor.

slalomo 1979: kuro per skii, decensante
parkuro sinuoza, kun paso obligata inter
plura pari de fosti; DEFI slalom.

sombbrero 1979: chapelo Hispana kun
larja rebordi; EFIS sombrero.

spadico 1925: (vice spadiko): inflore-
senco forme di kastono, od asembluro
de folii sen-pedikula sur axo komuna,
qua havas flori envelopita da granda
brakteo (spato); L Spadix; D Blütenkol-
ben; E spadix; F spadice; I spadice;
S espádice.

spoko (di roto) 1927: materia radio di
roto; singla de la parti di roto qui iras de
la nabo a la felgo; D Speiche; E spoke;
F rais, rayon; I raggio; S radio de una
rueda.

stativo 1925: suportilo por optikal
instrumenti, fotografala kameri, ...;
D Stativ; E stand, tripod; F support, pied;
I tripode, treppiede; S trípode metálico.

statoro 1926: la fixa parto di mashino
por alternanta korento; D Stator,
Ständer; EF stator; I statore; S estator.

stencilo 1979: folio de papero impregni-
ta ye vaxo, sur qua onu skribas (generale
per skribo-mashino) tale ke la tipi perfo-
ras la folio; la inko imprimala pasos tra
ta perforuri; DE stencil; F cliché; I ste-
reotipo; S clisé.

stenotipar 1928: skribar per stenografo
e pose, segun la stenografuro, per ma-
shino; D stenotypieren; E to stenotype;
F sténotyper.

stereofonio 1979: riprodukto di sono (de
radio, magnetofono, e c.) por donar
efekto realatra uzante du lautparolili;
E stereophony; F stéréophonie; S este-
reofonía.

stipito 1928: (nova senco) (bot.) parto di
la planto, qua departas vertikale de la
radiko, e portas la folii, la flori e la
frukti; L stipes, stipitis; D Strunk, Stiel;
E stipe, stipitate; F stipe, stipité; I fusto,
stipite; S estípite.

stipo 1928: (nova senco) (bot.) trunketo
di la arbori monokotiledona, sen-rama,
qua finas per fasko de folii, L Stipa;
D Pfriemengras; E feather-grass; F stipe;
I stipa; S estipa.

stolono: (bot.) singla de la radiki qui
quaze reptas sur la surfaco di sulo, ek la
stipiti reptera di ula vejetanti (kom ex.
fragiero).

streptokoko 1928: (patol.) mikrobo, mul-
ta-kaze patogena, qua, kande lu grupes-
kas kun sua sami, formacas kolonii kate-
neto-forma; E streptococcus; F strepto-
coque; I streptococco; S estreptococo.

sturmar: verbo qua indikas ke atmosfero
perturbesas da vento violentoza, pluvo o
grello, fulmini e tondri; D stürmen; E to
storm; F faire une tempête; I tempe-
stare; S haber tormenta, borrasca.
La vorto «sturmo» ja trovesas en la Vor-
taro da Dyer, ma on decidis adoptar la
radiko kom verbo, por analogeso kun
«pluvar, nivar, nebular, e c.».

sufleo 1925: mikra kuko ek pasto lejera,
di qua la internajo esas vakua, koquita en
mulduro, e qua manjasas kom entre-
meso; EF soufflé; I soufflé; S bizcocho
de pasta muy esponjosa y delicada.

suveniro 1979: objekto, donacajo qua
memorigas ulu, qua igas pensar ad antea
evento o periodo; D Andenken;
EF souvenir; I ricordo; S regalo de
recuerdo.

swichar 1926: chanjar la direciono di la
elektro-fluo, di la filo-reto; D umschal-
ten; E to switch; F commuter; I commu-
tare; S conmutar.

tabulatoro 1979: parto di mashino kon-
torala (mashino kalkulanta od skriboma-
shino) qua posibligas la enlineigo di cifri
e c., en kolumni por prizentar tabeli;
E tabulator; F tabulateur; I tabulatore.

tandem 1929: indikas ke lo eventis pos lasir (ulu) expektar ta evento dum multa tempo; D endlich, zuletzt; E finally, at last; F enfin, finalement; I finalmente; S finalmente, por último.

telekomuniko 1979: ensemblo dil tekniki por transsendar informi ye disto (radio-komuniko, telegrafo, telefono, televiziono, tele-imprimo); D Fernverbindung; E telecommunication; F télécommunication; S telecomunicación.

televiziono 1958: D Fernsehempfänger; E television; F télévision; I televisione; S televisión.

termostato 1928: aparato por l'automatala regulado dil temperaturo dum varmigo; DEF Thermostat; IS termostato.

terpleno: platformo ek tero adjuntita, sustenata da parapeti masonura; F terreplein; I terra-pieno; S terrapleno.

tifono 1928: tempesto-vento; D Typhon; E typhoon; I tifone; S tifón.

tipografar 1928: facar imprimuro de kompostita tipi o de stereotipita komposturo.

Derivuri: tipografo, tipografarto, tipografisto, tipograferio, tipografala.

toldo 1928: tektatra shirmilo (ek kanvaso o telo) del suno e pluvo; D Zeltdecke, Sonnenschutz; E awning, tarpaulin, tilt; F bâche, abri en toile, banne; I copertone; S toldo.

totalizatoro 1925: aparato qua donas la sumo di serio de operaci; D Totalisator; E totalizer; F totalisateur; I totalizzatore; S totalizador.

tradeskancio: planto; (bot.) genero de «komelinacei», kun flori violea, purpu-

rea o blanka, qua vivas en la regioni atmosfero-varma di la suda parto di Amerika; L tradescantia.

trakomo 1925: morbo dil okulo; E trachoma; F trachome; IS tracoma.

transistoro 1979: aparato-peco elektromala qua povas exekutar multa del funkcioni di radio/televiziono-valvi; EFS transistor; I transistore.

travertino 1928: poroza kalkstofa; DEIS travertino; F travertin.

tromboso 1979: (med.) formaco de koagulajo en vaskulo sangala od en un ek la kavaji dil kordio, che ento vivanta; D Thrombose; E thrombosis; I trombosi; S trombosis.

tuberkulino 1928: (med.) ekstraktajo plicerinoza – facita per varmigo e steriligita – de kultivaji ek tuberkloso-bacili de rasi inter-diferanta; D Tuberkulin; E tuberculinum; F tuberculine; I tubercolina; S tuberculina.

ulexo 1927:(bot.) arbusto qua kreskas en la erikeyi; L Ulex Europaeus; D Gaspeldorn; E furze, gorse, whin; F ulex, ajonc; I ginestra; S aulaga, aliaga, argoma.

urbario 1928: feud. Nocio historiala (D Urbarium, simili en altra lingui), qua es ula speco di taxo impozita a la serfi. Derivuro: urbariala.

vendemiari 1926: D weinlesen; E to gather grapes; F vendanger; I vendemiare; S vendimiar.

yogurto 1979: lakto koagulinta per fermento specala veninta de Bulgaria; D Joghurt; E yogurt; F yaourt; I iogurt; S yogur.

LISTO B

acefala	autosporo	glukosido	mitomoso
acefalokisto	autotipar	gonokocio	mixamedo
acinezio	axometro	gradienta	moskardino
acino	Ba!	guanino	odontoblasto
adenino	barofluxe	guayakolo	oosporo
adenito	cecidio	heliofila	ortogona
adipocero	cerastio	herkogamio	osteoblasto
admitanco	cinezo	heteroblastika	pangenezo
aerenkimo	cisipara	heterofila	pangeno
aeromorfoso	deflacar	heterokromozomo	paranukleino
aerotakismo	distero	heterotipa	plan-kanto
agona	dimorfa	hidranto	plasmodermo
akantino	ekosmoso	hipopiono	plasmolizo
akarofila	entinemo	histilizo	plasmosomo
aktina	eozinofila	hodografo	pleomorfa
aktinometro	epifizio	hurona	poliforo
aktinomorfa	epigenezio	invertazo	primino
alecita	epistologismo	iskonio	profazo
aliquanta	eritrocito	izotonika	protamino
aliquota	eritrofila	kariocinezo	quadratika
alkaraneo	eximo	karotino	quantika
amebocita	filetika	katakaustika	radirar
ameboida	flagelo	kemionastika	reotaktismo
amfiastero	fonometrio	kemiotaktismo	reotropismo
amfibola	fotogena	kemiotropismo	sarkino
amfigenezo	fugaso	kinazo	sarkoplasmo
amfimixio	galvanotaktismo	klinoido	sendubite
amnioto	galvanotropismo	kloroleucito	sinergido
amperometro	gameto	kloroplasto	sintona
anabioso	gametofito	kanucio	sporofito
anafazo	gemulo	konceptaklo	statolito
antezo	geotraktismo	koregono	telefazo
apogama	geotropa	korizo	telolecito
apokromatra	ginandra	lipitudo	tempope
arkesporo	ginodioika	micelo	tetrado
arkiplasmo	gelnoida	mikrogameto	tildo
artokarpo	glikogena	milbo	tiromazo
asinektika	glikogenezo	miliara	tirozino
asklepiado	glikolo	mitokondrio	trabekulo
autogamo	glikoproteido	mitomomo	trofolasmo
autokrona	globoido		

Bibliografio

Progreso n° 81 - Jan. 1931
81 - Marto 1931
83 - Mayo 1931
160 - Okt. 1950
227 - Jan. 1971
257 - Sept. 1979

L'Idisto Katolika n° 3 - Marto 1926
12 - Dec. 1926
1, 2, 3 - Jan.-Marto 1929

Mondo - Marto 1922
- Marto 1923
- Marto 1925
- Aprilo 1925
- Junio 1925
- Nov. 1925

Ofical Informilo dil Ido-Akademio - marto 1928
Dicionario de la 10.000 Radiki da M. Persiko 1964
Raporto da Janis Roze 1937
Ido-Vortaro da H. Cornioley
La paperi lasita da H. Cornioley
Ido-English Dictionary da L. H. Dyer, 1924
Lexique-Manuel Ido-Français da J. Guignon, 1924.

Editeur responsable: Franz Regnier, rue des Glacières 3/9
B 6001 Marcinelle